

Seurakunta

4/2022

Enonkoski • Kerimäki • Punkaharju • Rantasalmi • Savonlinna • Savonranta uutiset

Katso syksyn tapahtumat!

s. 2-3 ja takakansi

Timo Pöyhönen:

"Yhteisöllisyys alkaa
ystävällisyydestä."

s. 6

Se
löytyi

Seurakuntien yhteinen
syyskauden avaus 24.9.

s. 2

Juhlavuosi 2022
KIRKON DIAKONIA

Diakoniatyö
ikäntyvien parissa

s. 5

uskottu toivottu rakastettu

seurakuntavaalit 2022

Ehdokasrekrytointi päättyy 15.9. Ennakkoäänestys 8.-12.11. Vaalipäivä 20.11.

Lue lisää s. 2

Syyskuussa maassamme järjestetään valtakunnallinen missio eli lähetysoikampanja ”Se löytyi”. Sen aikana kaikkiin kotitalouksiin jaetaan pieni kirjanen, jossa on tunnettujen ihmisten kertomuksia uskoontulostaan.

En ole ollut kovinkaan innostunut suurista evankelointitapahtumista. Ne lupaavat paljon mutta antavat vähän. Joku suuri puhuja tulee paikalle ja kokoaa suuren joukon kansaa, ehkä kaataa osan rukousjonossa. Melkein kaikki osallistujat ovat kuitenkin jo ennestään uskovaisia. Pian tapahtuma unohtuu, eikä mitään suurta herätystä tullutkaan.

Tämän hankkeen kohdalla olen varovaisen innostunut. Mitään ”suurta herätystä” en edelleenkään odota. Silti tuntuu tärkeältä, että kaupunkimme eri kirkkokuntien kristityt ovat yhdessä pitämässä esillä sanomaa Kristuksesta ja hänen tuomastaan uudesta toivosta. Emme ole tilanneet paikalle ketään suurta herätysjulistajaa. Oletamme, että aivan tavalliset luterilaisen, vapaa- ja helluntaiseurakunnan jäsenet ja pastorit voivat yhdessä kertoa Jumalan armosta ja sen herättämästä uskosta.

Yhtäkkiäinen uskoontulo ei ole Raamatun tai kirkkomme tunnustuksen mukaan mitenkään välttämätöntä. Uskoon voi myös pikkuhiljaa kasvaa. Tätä ajattelua heijastelee seurakuntamme kirkkovaltuuston hyväksymä strategia, jonka visio-osassa sanotaan: ”Vuosi vuodelta yhä useammat seurakuntalaiset saavat elämäänsä merkityksellisyyden kokemuksen seurakunnan esillä pitämän sanoman, rukouksen, sakramenttien ja ihmisten välisen rakkauden kautta. Usko Kristukseen on seurakuntamme alueen ihmisille luonteva osa ihmisyyttä.”

Uskoon tulemista ei kuitenkaan pidä väheksyä. Luke-mattomat kristityt ovat sellaista kokeneet, menneisyyden ihmisistä (Augustinus, Luther, Pyhä Birgitta) nykypäiviin asti. Tällaisista omakohtaisista kokemuksista saamme kuulla 24.9. klo 14 alkavassa tapahtumassa. Illalla on Tuomiokirkossa toinen tilaisuus, jossa minä, vapaaseurakunnan Timo ja helluntaiseurakunnan Raine puhumme. Sanomamme on sama: Jeesus on ihmiskunnan pelastaja ja hän voi olla sitä ihmiselle omakohtaisesti.

Itse olen aikoinani kokenut uskoontulon. Muutuin Kristuksen halveksijasta hänen rakastajakseen. Ymmärrän, että tällainen radikaali muutos tuntuu monista pelottavalta. Ei uskovaiseksi muuttaminen, oli se nopeaa tai hidasta, kuitenkaan ole pelättävä asia. Se ei vie ihmiseltä hänen persoonaansa vaan uudistaa hänet. Jumalan Jeesuksessa meitä kohtaan osoittama rakkaus viettelee ja taivuttelee tutustumaan häneen. Silloin Kristus muuttaa ihmisen ja hän voi huoahata: ”Se löytyi”.

Vaikka ei ”se” tietenkään vielä kokonaan löytynyt. Jumalan ja lähimmäisen rakastaminen on polku, jolla on edettävä jatkuvasti. Vasta Taivaassa ”se löytyi” lopullisesti. Tai toisaalta, kyllä Taivaassakin edistytään rakkaudessa ja muutenkin. Mutta se on toinen juttu.

Sammeli Juntunen
kirkkoherra

Seurakuntien yhteinen syyskauden avaus la 24.9. Minä etsin - Se löytyi

Pohditko mitä usko on? Mistä sen voisi löytää? Entä millaista on tulla uskoon ja elää elämäänsä siitä eteenpäin? Tervetuloa mukaan etsimään ja löytämään vastauksia yhdessä muiden etsijöiden kanssa!

Savonlinnan seurakunnat ovat jo vuosien ajan aloittaneet syksyn yhteisellä tapahtumalla. Tänä syksynä kokoonnutaan valtakunnallisen Se löytyi -mission tunnelmissa.

Tapahtuma alkaa Minä etsin -paneelikeskustelulla seurakuntakeskuksen juhlasalissa. Keskustelussa jaetaan kokemuksia uskosta ja uskoon tulosta. Jokaisella uskon löytäneellä on oma ainutlaatuinen tarinansa. Kuulemme uskoontulokokemuksista erilaisen kristillisen taustan ja erilaisen kokemuksen omaavilta ihmisiltä. Keskustelua johtaa Loiston toiminnanjohtaja **Pekka Hautakangas** ja keskustelemassa ovat psykoterapeutti **Marianne Babashkina**, toimittaja **Hanna Partanen**, ylikonstaapeli **Pekka Lötjönen** ja monessa mukana ollut myyntimies **J-P Järvinen**.

Ruokailun jälkeen tapahtuma jatkuu Tuomiokirkossa klo 17. Savonlinnan seurakuntien johtavat pastorit, kirkkoherra **Sammeli Juntunen**, Savonlinnan Helluntaiseurakunnan pastori **Raine Ihalainen** ja Savonlinnan Vapaaseurakunnan pastori **Timo Varuhin** puhuvat siitä, mitä on evankeliumi ja miten sen voi ottaa vastaan. Illan päätteeksi esiintyy Kolmen kerran kuoro.

Ohjelma la 24.9. klo 14-20

klo 14 alkaen Seurakuntakeskuksessa
Kirkkokatu 17, 57100 Savonlinna

klo 14-15.30 ”Minä etsin” -paneelikeskustelu
Lastenhoito srk-keskuksen varhaiskasvatuksen
kerhotilassa (sisäpihalla ovi D) klo 13.45-15.30.
klo 15.30 Ruokailu, vapaaehtoinen maksu

klo 17 alkaen Tuomiokirkossa

Kirkkoherra Sammeli Juntunen, Savonlinnan
helluntaiseurakunnan pastori Raine Ihalainen ja
Savonlinnan vapaaseurakunnan pastori
Timo Varuhin puhuvat evankeliumista.
Kolmen kerran kuoro esiintyy
Lastenhoito srk-keskuksen varhaiskasvatuksen
kerhotilassa (sisäpihalla ovi D). Lastenhoito alkaa 15
min ennen tilaisuutta ja toivotaan, että lapset haetaan
viim. 15 min tilaisuuden päättymisen jälkeen
Tapahtuman järjestävät ev.lut.srk, Savonlinnan
Helluntai-srk, Savonlinnan Vapaaseurakunta ja Loisto.

Tule mukaan Kolmen kerran kuoroon!

Tapahtuman iltatilaisuudessa esiintyy Kolmen kerran suurkuoro. **Pekka Hautakangas**ideoi tällaista kuoroa jo vuoden 2020 syyskauden avaukseen. Korona sotki suunnitelmat, mutta nyt päästään laulamaan yhdessä”, iloitsee kanttori **Minna Malinen**. Minna toimii kuoron johtajana yhdessä kanttorikollega **Maria Padatsun** ja Pekka Hautakankaan kanssa.

Kolmen kerran kuoro harjoittelee nimensä mukaisesti kolme kertaa. ”Kuoroon ei tarvitse ilmoittautua. Tule vaan mukaan harjoituksiin. Sekään ei haittaa, jos joku harjoituksista jää väliin”, Minna kertoo. ”Laulamme 3-äänisesti ja lähinnä tuttuja **Pekka Simojonen** ylistyslauluja bändisäestyksellä. Hieman haastetta laulajille tuottaa harjoitusten vähäinen määrä, mutta kannustamme kaikkia kuorolaulusta kiinnostuneita rohkeasti mukaan.”

Kolmen kerran kuoron harjoitukset:
ke 7.9. klo 18 ja ke 14.9. klo 18 srk-keskus
(Kirkkokatu 17) ke 21.9. klo 18 Tuomiokirkko

Kanttori Minna Malinen rohkaisee lähtemään mukaan Kolmen kerran kuoroon. Minna johtaa kuoroa yhdessä Pekka Hautakankaan ja Maria Padatsun kanssa.

Valtakunnallinen Se löytyi -missio on kristittyjen yhteinen hanke evankeliumin välittämiseksi suomalaisille. Syksyn aikana jokaiseen kotitalouteen tullaan jakamaan missiohankkeen toteuttama Se löytyi! -kirja. Huom! Kirjaa ei jaeta talouksiin, joissa on mainoskielto. Lisää: missio2020.fi

80 päivää seurakuntavaaleihin!

Seurakuntavaaleissa 2022 valitaan seurakunnan luottamushenkilöt seuraavalle nelivuotiskaudelle. Ehdokkaaksi voi asettua 18 vuotta täyttänyt seurakunnan konfirmoitu jäsen. Ehdokkaaksi pyrkivän tulee olla seurakunnan jäsen viimeistään, kun ehdokasasettelu päättyy 15.9.

Luottamushenkilöt ovat seurakuntalaisten edustajia ja seurakunnan työntekijöiden kumppaneita. He ovat mukana päättämässä, vaikuttamassa ja kehittämässä seurakunnan toimintaa kirkkovaltuustossa ja kirkkoneuvostossa. Vuoden 2023 alussa voimaan astuvan seurakuntaliitoksen vuoksi Savonlinnan seurakunnan luottamuselimiin valitaan edustajia myös Sulkavan seurakunnasta.

Luottamushenkilön tehtävänä on mm.

- Tuoda seurakuntalaisten ääni päätöksentekoon
- Varmistaa seurakunnan toiminnalle riittävät ja oikein suunnatut resurssit
- Puolustaa seurakunnan avoimuutta viestinnässä ja päätöksenteossa
- Päättää työntekijävalinnoista
- Antaa osaamisensa seurakunnan käyttöön
- Luoda kirkon julkisuuskuva
- Valita kirkolliskokouksen maallikkoedustajat
- Osallistua oman hiippakunnan piispan valintaan

Ehdokkaaksi pääsee liittymällä valitsijayhdistysten perustamille ehdokaslistolle tai perustamalla oman valitsijayhdistyksen. Valitsijayhdistyksen perustamiseen tarvitaan vähintään 10 seurakunnan äänioikeutettua jäsentä.

Lisää tietoa seurakunnassamme toimivista valitsijayhdistyksistä sekä valitsijayhdistyksen perustamiseen tarvittavat asiakirjat saa kirkkoherranvirasosta ma-pe klo 9–13 p. 015 576 800.

Lue lisää:
seurakuntavaalit.fi
savonlinnaseurakunta.fi/seurakuntavaalit

Kirkon Keskusteluavun Palveleva puhelin päivystää vuoden jokaisena päivänä klo 18–24. Päivystäjänä toimii koulutettuja vapaaehtoisia ja seurakuntien työntekijöitä. Savonlinnan tiimiin haetaan nyt uusia vapaaehtoisia päivystäjiä. Koulutus järjestetään syksyn aikana.

Kirkon keskusteluavun Palvelevassa puhelimesta, chatissa ja nettikirjeessä päivystää noin tuhat koulutettua ja vaitiolovelvollista vapaaehtoista yli 60 paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Kirkon Keskusteluapu vastaa vuosittain kymmeniintuhansiin yhteydenottoihin (Kuukausiraporttien mukaan tehtävien kokonaismäärä oli vuonna 2020 63 368).

Kirkon Keskusteluavun Savonlinnan tiimiin haetaan nyt uusia päivystäjiä. Koulutusta, ikä ja elämäntilanteet voivat olla hyvin erilaisia: Tärkeintä on halu auttaa ja kuunnella sekä avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin yhteydenottoihin ja keskustelunaiheisiin. Päivystäjän tulee myös sitoutua vaitiolovelvollisuuteen. Päivystäjän työssä tärkeä voimavara on oman elämäntilanteen tasapainoisuus.

Päivystysvuoroja on noin kerran kuukaudessa ilta-aikaan klo 20–24. Työtä tehdään yksin, mutta päivystäjien tukena on toisista päivystäjistä ja toiminnanjohtajista koostuva alueellinen ryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti työn- ja toiminnanohjauksen merkeissä.

Päivystäjien peruskoulutus syksyllä 2022:
Lisätiedot ja ilmoittautumiset pe 9.9. mennessä Savonlinnan alueen Kirkon keskusteluavun toiminnanjohtaja Marja Mustonen p. 040 865 5653. Ilmoittautuneet haastatellaan.

Sammeli Juntunen on kirjoittanut kriittisen analyysin Yuval Noah Hararin kirjoista Homo Sapiens. Ihmisen lyhyt historia, Homo Deus. Huomisen lyhyt historia ja 21 oppituntia maailman tilasta. Kirjan aiheita käsittelevä luentosarja alkaa Savonlinnan Kulttuurikellarissa.

”Mielenkiintoisuudesta huolimatta Hararin käsitys ihmiskunnasta on ratkaisevasti puutteellinen: hän sulkee pois sen varteenotettavan mahdollisuuden, että universumilla ja siinä olevalla elämällä on Luoja ja häneen perustuva merkitys”, kertoo Sammeli Juntunen.

”Väitän, että myös Hararin kirjoittaman ihmiskunnan historian perusteella voi havaita, että Luoja ja hänen luomistyönsä pilkahtelee siellä täällä ihmiskunnan biologisessa evoluutiossa ja kulttuurievoluutiossa. Tämän huomaaminen on tärkeää, sillä nyky maailman eräs keskeinen ongelma on Luojan olemassaolon kieltäminen ja siitä johtuva olemassaolon merkityksettömyden tunto. Minusta on kirkkoherrana ja dosenttina tärkeää pitää esillä olomassaolon ja elämän merkityksellisyyttä.”

Kirja ”Universumi vailla merkitystä? Hararin kirjojen analyysiä ja kritiikkiä” ilmestyy Basam Booksin kustantamana vuoden 2022 aikana.

Luentosarja Universumi vailla merkitystä? Hararin kirjojen analyysiä ja kritiikkiä. Savonlinnan Kulttuurikellarissa torstaisin 6.10.–3.11. klo 18

Luentosarjan piti toteutua jo tammikuussa 2022, mutta koronatilanteen takia alkamisajankohtaa jouduttiin siirtämään.

Vanhemman vakava sairaus tulee aina yllättäen ja järkyttää lapsen elämää. ”Lapsi ja vanhemman vakava sairaus” -yleisöluennolla keskustellaan siitä, mitä vakavan sairauden kohtaama perhe käy läpi ja mikä voi auttaa tilanteessa.

Luennoitsijaksi saapuu vaativan erityistason yksilö- ja perhepsykoterapeutti **Florence Schmitt**. Schmitt on työskennellyt yli 20 vuotta syöpää sairastavien potilaiden ja heidän lastensa kanssa.

”Perhettä kuormittava tilanne voi olla onnettomuus ja sen jälkeinen kuntoutusprosessi, MS-tauti, Parkinson, syöpä, Alzheimer, diabetes, mielisairaus, bi-polaarinen häiriö tai masennus, alkoholismi tai peliriippuvuus, tai mikä tahansa muu sairaus. Luennolla keskustellaan siitä, mitä kaikkea perheessä voi vanhemman sairastumisen myötä tapahtua ja mikä voisi auttaa perheenjäseniä. Luennon tavoite on tarjota lohdullista tietoa siitä, mitkä tekijät auttavat yhteydessä selviytymiseen”, kertoo Florence Schmitt.

Yleisöluento ”Lapsi ja vanhemman vakava sairaus” Savonlinnan srk-keskus (Kirkkokatu 17) ti 11.10. klo 18.

Luennoitsijana vaativan erityistason yksilö- ja perhepsykoterapeutti Florence Schmitt. Luento on suomeksi.

Savonlinnan perheasiain neuvottelukeskuksesta käynnistyy syyskuussa uniryhmä, jossa omia unia pyritään ymmärtämään psykiatri ja psykoanalyttikko **Montague Ullmanin** kehittämän uniryhmäprosessin avulla. Ryhmän vetäjänä toimii ev.lut. kirkon koulutusohjelman uniryhmissä ohjaajaksi päteväytynyt johtava perheneuvoja **Ulla Juntunen**. Ryhmätyöskentelyssä unen kuviin ja symboleihin ja niiden herättämiin assosiaatioihin ja tunteisiin paneudutaan koko ryhmän voimin.

Ilmoittautuminen ja tiedustelut 9.9. mennessä p. 044 776 8062 / Ulla Juntunen. Haastattelut 12-13.9. iltapäivällä. Ryhmä alkaa 20.9. ja kokoontuu 10 kertaa.

Seurakunnan ja Savonlinnan Kalevalaisten naisten järjestämässä Kansallispukumessussa iloitaan kansallispukujen kauneudesta ja kiitetään perinteen vaalijoita. Seurakuntapastori **Salla Hyrkäs** sai idean juhannuksena kirkkokansaa katsellessaan. ”Mietin mielessäni, miten kiva olisi pukeutua yhdessä kansallispukuihin. Ehdotin messua Kalevalaisille naisille ja siitä se lähti. Asuksi sopii kansallispuku, muinaispuku, perinnekuku, kansanpuku tai vaikka Kalevalakorut. Kirkkoon voi tulla myös vain ihastelemaan kansallispukuja ja osallistumaan jumalanpalvelukseen. Mukaan vaan!”

Kansallispukumessu Tuomiokirkossa 18.9. klo 10 Messun jälkeen Kirkkokahvit ja Kalevalaisten naisten järjestämää ohjelmaa srk-keskuksella.

Punkaharjun kirkon 100 vuotis-juhlahumalanpalvelusta vietetään su 1.1.2023 klo 10. Jumalanpalveluksen jälkeen ohjelmassa on ruokailu ja päiväjuhla seurakuntatalolla. Kappeli-seurakunta toivottaa seurakuntalaiset, luottamushenkilöt, vapaaehtoiset ja entiset työntekijät mukaan juhlimaan.

Juhlaan ja ruokailuun saapuvia pyydetään ilmoittautumaan kirkkoherranvirastoon 1.11.-12.12. p. 015 576 800 ma-pe klo 9-13. Ruokailusta voi lahjoittaa vapaaehtoisen maksun Punkaharjun kappeliseurakunnan toiminnan tukemiseen (ei kukkia ym. muistamisia).

Punkaharjun kirkon 100-vuotisjuhlahumalanpalvelus, ruokailu ja päiväjuhla Punkaharjulla 1.1.2023 klo 10 alkaen

Alfa-kurssi kristinuskon perusasioista alkaa 28.9.

Alfa-kurssia kuvaillaan usein aikuisten rippikouluksi, joka tarjoaa mahdollisuuden joko pohtia tuttuja asioita tai tutustua kristinuskoon ensimmäistä kertaa. Kurssi kestää 10 viikkoa. Kokoontumiset keskiviikkoiltoisin Säämingin seurakuntatalolla. Luennoitsijoina toimivat **Pekka Hautakangas** Loistosta sekä Savonlinnan seurakunnan papit.

Ilmoittaudu mukaan 7.-21.9. ma-pe klo 9-13 p. 015 576 800 tai tuula.kosonen@evl.fi

Seurakuntautiset nyt myös Luetus®-palvelussa

Seurakuntautiset on nyt kuunneltavissa näkövammaisille tarkoitettuna äänilehtenä. Lehteä voi kuunnella myös ESN-koostelevyltä Daisy-laitteella. Lisätieto: Etelä-Savon Näkövammaiset ry **Maija Aaltonen** p. 0440 161 555.

Olisitko kiinnostunut tulemaan mukaan vapaaehtoiseksi Seurakuntautisten äänilehden lukijatiimiin? Ota yhteyttä: diakoniatyöntekijä Tiina Strengell, p. 044 7768011.

Savonlinnan hiippakunta aloitti 125 vuotta sitten

Miksi meillä on Tuomiokirkko, Piispanmäki ja tuomiokapitulin talo? Kauan sitten lakkautetun Savonlinnan hiippakunnan historia on edelleen läsnä kaupungin arjessa. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 125 vuotta Savonlinnan hiippakunnan perustamisesta. Piispa Seppo Häkkinen kertoo oman hiippakuntamme lyhyeksi jääneen tarinan 1897-1925.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hiippakunnista vanhin on vuonna 1276 perustettu Turun hiippakunta. Se jaettiin vuonna 1554 ja itäisestä osasta muodostettiin Viipurin hiippakunta. Sotien seurauksena piispanistuin siirrettiin sittemmin Porvooseen ja sieltä aikanaan Tampereelle.

Kysymys kolmannelta hiippakunnasta heräsi Ruotsin vallan loppuvuosina. Vuonna 1850 perustettiin alueeltaan laaja Kuopion hiippakunta, jonka piispanistuin siirrettiin vuonna 1900 keskemmälle hiippakuntaa Ouluun.

Jo 1880-luvulla voimistui keskustelu hiippakunnasta, jonka pääpaikka olisi Viipuri ja joka puolustaisi suomalaista luterilaisuutta ortodoksiselta Venäjältä tulevaa painetta vastaan. Suomen suuriruhtinaskunnan ja Venäjän suhteiden yleinen kiristyminen, panslavismin pelko ja suunnitelma perustaa ortodoksinen piispanistuin Viipuriin johtivat harkitsemaan luterilaisen piispanistuimen sijoituspaikkaa.

Keisari ja kenraalikuvernööri eivät enää 1890-luvulla tukenet Viipuria hiippakunnan keskuksiksi. Siksi kirkolliskokous päätti vuonna 1893 esittää maan jakamista viiteen hiippakuntaan, mutta itäisen hiippakunnan keskuspaikka jätettiin senaatin ratkaistavaksi.

Senaatti asetti kysymystä pohtimaan valiokunnan, jonka puheenjohtajana oli vaikutusvaltainen kirkollistoimituskunnan päällikkö **Yrjö-Sakari Yrjö-Koskinen**. Hän asettui tukemaan vain neljännen hiippakunnan perustamista ja ajoi piispanistuimen paikaksi Savonlinnaa. Tämän senaatti esitti keisarille. Lokakuun 8. päivä 1895 annettiin keisarillinen asetus maan jakamisesta neljään hiippakuntaan vuoden 1897 alusta. Tämän mukaisesti 125 vuotta sitten aloitti toimintansa Savonlinnan hiippakunta.

Savonlinnalla piispanistuimen paikkana oli puolensa. Se oli jo tuolloin tunnettu paikkakunta ja matkailukohde sijaintinsa, kauniin ympäristönsä ja Olavinlinnan ansiosta. Se oli myös järvi liikenteen solmukohta, sen sijaan rautatietä jouduttiin odottamaan vuoteen 1908. Vaikka kaupungin väkiluku oli 1800-luvun loppuvaiheessa vain noin 2100 henkeä, se oli voimakkaassa kasvussa. Poliittiseen tilanteeseen Savonlinna sopi uuden hiippakunnan keskuspaikaksi hyvin, sillä kaupungissa ei ollut odotettavissa törmäystä venäläistävän ortodoksikirkon kanssa.

Perustettuun Savonlinnan hiippakuntaan tulivat kuulumaan Viipurin ja Mikkelin läänit sekä Kuopion hiippakunnasta Pohjois-Karjala. Savonlinnan hiippakuntaan kuului kuusi erilaista aluetta: I Etelä-Savo ja Itä-Savo, II Etelä-Karjala eli Viipuri ympäristöineen ja Kannas, III Laatokan Karjala, IV Pohjois-Karjala eli Ylä-Karjalan ja Ala-Karjalan rovastikunnat, V Kymenlaakso sekä vielä VI Suomenlahden saaret Suursaari, Lavansaari, Tyttärsaari, Seiskari sekä Kotkan edustan Haapasaari. Hiippakuntaan kuului sen aloittaessa toimintansa kahdeksan rovastikuntaa, joissa oli yhteensä 99 kirkkoherrakuntaa ja 662 000 asukasta.

Ensimmäiseksi piispaksi Savonlinnan hiippakuntaan valittiin Kuopion piispa Gustaf Johansson, kiitetty ja kiistelty kirkonmies. Piispa Kalevi Toivianen mukaan ”hiippakunnassaan hän oli osoittautunut tarmokkaaksi mutta myös jyrkkäotteiseksi mieheksi”. Hän hoiti virkaansa Savonlinnassa aktiivisesti.

Näkyvin Johanssonin aikaansaannos oli hänen rakennuttamansa piispankartano Myllymäelle, nykyiselle Piispanmäelle. Rakennus oli savonlinnalaisten ylpeyden ja kateuden aihe, kunnes se paloi 18.9.1943. Gustaf Johanssonin aika Savonlinnassa jäi lyhyeksi, sillä hänet valittiin arkkipiispaksi. Siinä virassa hän aloitti maaliskuussa 1899.

Piispanistuimen vapauduttua Savonlinnan piispaksi nimitettiin hiippakunnan oma kasvatti, Valkealan kartanossa syntynyt ja kasvanut Otto Immanuel Colliander. Hänen pitkään, neljännesvuosisadan kestäneisiin piispuusvuosiin osui kansamme ja kirkkomme kannalta vaikeita ja dramaattisia vaiheita, kuten sortokaudet, suurlakko 1905 ja itsenäistymisvaiheet sisällissotineen.

Muun muassa suurlakon aikaan piispa Collianderia vastaan järjestettiin piispankartanoa kiertänyt mielenosoitus, jota suurempaa ei siihen mennessä ollut kaupungissa koskaan järjestetty. Lakkosunnuntaina tuomiokirkossa oli myös kirkkohäiriö, sillä tuomiorovasti Hedberg luki rukouksen keisarin puolesta, mitä lakkolaiset vastustivat. Niinpä kirkon ovelle kerääntynyt miesjoukko ryhtyi metelöimään rukouksen aikana ja joku laukaisi samalla revolverin. – Toisinaan on hyvä huomata historiasta, että on sitä ennenkin kirkko elänyt vaikeita vaiheita.

Collianderin pitkä piispuusaika näkyi monin tavoin nuoren Savonlinnan hiippakunnan elämässä. Seurakuntatyö tehostui erityisesti sisällissodan jälkeisenä aikana. Yhtenä esimerkkinä tästä olivat seurakuntajaot. Collianderin aikana perustettiin 35 uutta seurakuntaa.

Merkittävää oli se, että tuomiokapituli sai kesällä 1913 pitkään toivotun oman talon, jossa oli kaikki sen toiminnalle tarpeelliset huoneet. Tuomiokapituli toimi tässä rakennuksessa aina vuoteen 1925 saakka. Rakennus on yhä olemassa Savonlinnan keskustassa. Piispa Colliander kuoli joulukuussa 1924 ja jäi Savonlinnan hiippakunnan viimeiseksi piispaksi. Tai jos tarkkoja ollaan, niin Collianderin seuraaja Erkki Kaila ehti hoitaa piispan virkaa Savonlinnassa vajaat kolme kuukautta.

Vuonna 1925 piispanistuin siirrettiin Savonlinnasta Viipuriin, jossa hiippakunta aloitti toimintansa heinäkuun 1925 alusta. Viipurista tuomiokapituli siirtyi sodan jälkeen Mikkelin. Tänä vuonna on kuitenkin syytä muistaa Savonlinnan hiippakunnan toiminnan aloittamista 125 vuotta sitten. Varsinaista juhluvuotta emme ole järjestäneet, mutta piispa ja tuomiokapituli ovat tavallista enemmän tänä vuonna läsnä Savonlinnassa.

Seppo Häkkinen

Avauspuhe Mikkelin hiippakunnan kirkkoherrojen kokouksessa 17.8.2022 Savonlinnassa

Savonlinnan hiippakunnan piispa Otto Immanuel Colliander vuonna 1923.

Savonlinnan tuomiokapitulissa pöydän ääressä vasemmalta asessorit Leo Gummerus ja Mannerman. Pöydän päässä piispa Erkki Kaila. Kuvan otti W.A. Sihvonen 1910-1920.

Savonlinnan hiippakunnan sinetti.

Kuvat: Finna.fi

Kastetut

Viikko 22 Elle Amelia Kuutti **Viikko 23** Valtteri Otto Antero Kosonen (Pharju), Peppiina Helmi Livia Kuutti (Kmäki), Siiri Sofia Pulkkinen, Enna Airi Kerttu Sairanen, Aku Antero Suoninen **Viikko 24** Aada Viviana Foresti, Nella Ilona Laukkanen **Viikko 25** Janni Ilona Evelina Jyrkinen **Viikko 26** Sakari Iisakki Wiitala (Kmäki), Eero Alexander Sairanen-Piippo **Viikko 27** Elias Miko Emil Kautonen (Kmäki), Saara Ilona Kaartinen **Viikko 28** Vironkaan Dabsanthia (Rsalmi), Alma Sofia Rahikainen, Otso Samuel Rahikainen **Viikko 29** Max Onni August Kettunen, Sofia Alba Maria Lavonen (Kmäki) **Viikko 30** Livia Hilla Hannele Piironen, Eelis Voitto Viljami Suomalainen (Kaarinan srk) **Viikko 31** Venla Emilia Helin, Taimi Marjanna Naukkarinen, Isla Elea Myyryläinen, Hilma Toini Katriina Seppä, Fiida Elviira Ariel Jokinen (Rsalmi) **Viikko 32** Maria Terttu Sylvia Rouvinen (Kmäki), Isabella Toini Martikainen **Viikko 33** Emilia Lucia Ferreira Tynkkynen (Pharju), Ninni Siviä Tolvanen **Viikko 34** Hannes Juhani Lavonen (Kmäki)

Avioliittoon aikovat

Viikko 22 Pia Anita Kangas ja Auvo Johannes Hukka (Kmäki) **Viikko 24** Mari Hannele Suppola ja Mikko Juhani Juuti **Viikko 27** Sonja Maria Kristiina Naukkarinen ja Toni Henri Antero Loikkanen **Viikko 29** Jonna Suvi Karoliina Kurki ja Jarkko Mikael Väisänen (Kmäki) **Viikko 32** Maj-Len Hukkanen ja Tuomo Juhani Hagman (Rsalmi) **Viikko 33** Niina-Mari Juulia Inkeri ja Eeki Viljami Malkki (Kmäki) **Viikko 34** Reija Tuulikki Hulkkonen ja Toni Juho Sakari Makkonen, Marika Kristiina Lähteenmäki ja Kusti-Pekka Juhani Ahvonen

Kuolleet

Viikko 22 Anja Helena Paasikallio 97v, Anja Sisko Sinikka Kinnunen 92v, Eila Marjatta Lappalainen 88v (Rsalmi), Seija Onerva Värtinen 87v, Unto Ilmari Turunen 75v (Kmäki), Harri Olavi Tynkkynen 73v (Pharju), Sari Anneli Pesonen 57v, Markku Juha Antero Sallinen 43v **Viikko 23** Eila Tellervo Autero 96v, Lauri Kainulainen 94v (Sranta), Eeva Inkeri Valtonen 91v, Eila Iris Janhunen 89v (Rsalmi), Eine Maria Simpanen 89v, Terttu Annikki Puhakainen 87v, Meeri Mirjam Värtinen 86v (Kmäki), Airi Margit Inkeri Kask 85v, Osmo Tapio Päiviö Bagge 84v, Hilja Mirjami Laru 84v, Arvo Olavi Makkonen 74v (Pharju), Juha Jaakko Hakala 73v (Rsalmi), Anneli Annikki Heikkinen 73v (Kmäki), Marjo-Riitta Viljakainen 70v, Erkki Juhani Litmanen 69v **Viikko 24** Annikki Linnea Kärkkäinen 96v, Inga Marjatta Salminen 95v, Veikko Karjalainen 93v (Kmäki), Leena Inkeri Jantunen 91v, Suoma Kaarina Venäläinen 90v, Maija Helena Uschanoff 89v, Seija Kaarina Margareta Kauppinen 88v, Mikko Eeva 83v (Pharju), Leena Kaarina Onerva Kosonen 82v, Pirkko Liisa Kapanen 79v, Henna Hakkarainen 72v, Matti Antero Parviainen 71v (Rsalmi), Arja Inkeri Vänskä 70v (Rsalmi), Pekka Juhani Makkonen 65v, Kauko Kalevi Tiainen 56v **Viikko 25** Anna Elina Laukkanen 103v, Matti Antero Turtiainen 89v (Pharju), Eira Tellervo Anttonen 85v (Kmäki), Raija Marjatta Kuusela 74v (Kmäki) **Viikko 26** Rauha Elina Viuhu 96v (Kmäki), Siiri Mirjami Seppänen 92v, Niilo Karhu 91v (Rsalmi), Vilho Ilmari Päivinen 91v, Ilmi Inkeri Uimonen 91v, Otto Paavo Arvi Tynkkynen 85v (Pharju), Marja Leena Laukkanen 74v (Ekoski), Tarja Anneli Kuusa 73v, Arttu Ensio Karppinen 68v, Keijo Olavi Malinen 68v (Kmäki), Henry Valter Viljam Blomerus 67v (Messukylän srk), Irma Anna-Liisa Kupiainen 67v, Arttu Pekka Markus Laukkanen 65v, Merja Antitta Makkonen 63v, Mika Markus Kristian Kankkunen 28v **Viikko 27** Mirja Milla Sairanen 98v, Jouko Aulis Tiainen 91v, Pertti Johan Kiuru 90v, Aili Sinikka Pesonen 86v (Kmäki), Seppo Aukusti Kankkunen 84v (Rsalmi), Jorma Aulis Pollari 78v (Kmäki), Valto Armas Rautiainen 77v (Kmäki), Eila Anneli Siniluoto 75v (Rsalmi), Jorma Kalevi Juutilainen 73v, Eino Sakari Redsvén 73v (Kmäki), Reijo Kalevi Ylönen 66v (Rsalmi), Kirsi Kaarina Väisänen 60v (Pharju) **Viikko 28** Elma Hellevi Riikonen 92v (Pharju), Eero Armas Mehtonen 90v, Hilja Kyllikki Käyhkö 88v (Kmäki), Sirpa-Liisa Pälli 85v, Eelis Ensio Tella 82v (Kmäki), Kirsti Kyllikki Heltimoinen 80v (Lohjan srk), Erkki Eino Ensio Mikkonen 75v, Markku Juhani Dillström 73v (Rsalmi), Arvo Matias Viinanen 71v, Joonas Kasper Manni 26v (Ekoski) **Viikko 29** Pentti Kalevi Niiranen 93v, Erkki Kasper Kivimurto 90v (Kmäki), Vuokko Kyllikki Makkonen 88v, Marja Liisa Ilmarinen 82v, Väinö Leo Kinnunen 82v, Heikki Kalevi Päivinen 76v (Kmäki), Paula Ulla Marketta Issakainen 72v (Rsalmi), Jari Sakari Ahokas 68v (Pharju), Eija Kristiina Karvinen 65v, Jouni Pekka Heiskanen 59v **Viikko 30** Irja Elina Juuti 100v, Tyyne Tellervo Tiainen 100v, Väinö Leo Kinnunen 96v, Eeva Liisa Immonen 95v (Rsalmi), Mirjam Edit Laamanen 88v, Hilka Suomalainen 88v (Pharju), Eino Ensio Tolvanen 87v, Marja-Leena Raninen 74v, Väinö Juhani Riistakoski 74v (Kmäki), Hannu Albin Hirvonen 73v (Pharju), Ismo Ilmari Malkki 72v, Kari Juhani Vallius 61v **Viikko 31** Sylvia Vilhelmina Turtiainen 97v, Toivo Ilmari Halonen 97v, Laina Ilona Pietarinen 96v, Veli Samuli Rautiainen 94v, Bertta Vilhelmiina Koponen 91v, Osmo Päiviö Takkinen 87v (Rsalmi), Teuvo Kalevi Ensio Kilpeläinen 85v (Kmäki), Paavo Johannes Ojala 82v (Pharju), Kyösti Jalmar Nymän 74v, Seppo Kalevi Haiko 69v, Pentti Olavi Viinanen 69v (Pharju) **Viikko 32** Aino Liisa Karhu 91v (Kmäki), Hilja Laamanen 90v (Sranta), Leila Raija Tuulikki Järvenpää 89v, Arvo Olavi Karjalainen 88v (Kmäki), Maila Annikki Karppinen 87v, Raija Marjatta Stenberg 83v, Maija Leena Makkonen 83v (Sranta), Kyösti Juhani Makkonen 82v, Liisa Marjatta Hirvonen 82v, Heikki Juhana Tiainen 80v, Maarit Anneli Hyvärinen 65v (Kmäki) **Viikko 33** Meeri Ellen Kokko 93v, Tyyne Talvikki Matikainen 92v (Pharju), Helvi Maria Immonen 90v (Rsalmi), Jussi Pellervo Pitkänen 84v, Taimi Tellervo Issakainen 81v (Rsalmi), Aarno Kalervo Kuusi 76v (Kmäki), Toivo Kaarlo Kajanmaa 75v, Kari Matti Juhani Pekonen 69v (Kmäki), Markku Tapio Sairanen 66v **Viikko 34** Arvo Henrik Karjalainen 93v (Kmäki), Hilka Maria Piirainen 92v (Kmäki), Eelis Päiviö Mikkonen 88v, Elvi Maija Annikki Makkonen 87v, Martti Juho Myllys 86v (Rsalmi), Tyyne Inkeri Putkonen 80v, Ulla Elina Natunen 78v (Ekoski), Kari Juhani Pöllänen 77v, Ahti Ilmari Ropponen 73v, Edvi Heiniluoma 70v, Kaapo Emil Valdemar Vasarainen 21v, Niko Kristian Heinonen 20v, Martta Vilhelmiina Koivunen 19v

Diakoniatyö ikääntyvien parissa:

"On rikkautta kuulla elämäkertomuksia ja jakaa elämän mukanaan tuomaa viisautta."

Vanhustyön keskusliiton käynnistämää Vanhustenviikkoa vietetään 2.-9.10. Diakoniatyö kohtaa ikäihmisiä päiväystyössä, kotikäynneillä, laitoksissa, ryhmissä ja kerhoissa sekä yhteisöruokailuissa. Ikäihmisten rinnalla kulkeminen on diakoniatyöntekijöille ilon ja kiittollisuuden aihe: erilaiset elämäntarinat ja kokemuksen tuoma jaettu viisaus rikastuttavat ja antava eväitä omaan työhön.

Diakoniatyö ikäihmisten parissa on hyvin monipuolista. Diakoniatyöntekijät vetävät ikääntyneiden kerhoja, tekevät runsaasti koti- ja laitospäyntejä, tapaavat ja jututtavat ikäihmisiä yhteisöruokailuissa, ratkovat asumisen ja toimeentulon ongelmia päiväystyössä, avustavat asioinnissa ja ohjaavat asiakkaan tarpeen mukaan palveluiden ja tukimuotojen piiriin.

Keskustelut ja kuunteleminen ovat tärkeä osa kohtaamista

Moni tapaaminen diakoniatyöntekijän kanssa liittyy arkisiin haasteisiin ja niiden ratkomiseen, mutta kohtaamisessa on aikaa myös keskusteluille ja asiakkaan toivoissa myös rukoukselle. Joskus juttutuokiot pyörivät arkisten asioiden äärellä, toisinaan taas diakoniatyöntekijä saa kuulla pitkän elämän tarinan ja jakaa sen surut ja ilot.

"On rikkautta kuulla erilaisia elämäkertomuksia. Saa jakaa elämän mukanaan tuomaa viisautta ja kokemuksen siitä, miten aika voi muuttaa asioita ja niihin suhtautumista. Ihanaa on ollut myös kulkea rinnalla monia vuosia ja nähdä kuinka voi vanhentua kauniisti

ja arvokkaasti sairauksista huolimatta - ilman katkeruutta ja anteeksiantamattomuutta. Täynnä elämän iloa ja valoisuutta. Ihanaa on myös, kun on saanut nauraa yhdessä elämän kommelluksille ja itkeä suruissa", kertoo Punkaharjun kappeliseurakunnan diakoniatyöntekijä **Jaana Parviainen**. "Olen aina halunnut kohdella ikäihmisiä kunnioittaen muistaen sen, miten haluan, että minua kerran kohdellaan, kun ja jos saavutan vanhuudenpäivät."

Diakoniatyöntekijä **Tiina Strengell** Tuomiokirkko-seurakunnasta muistuttaa meitä kaikkia kuuntelemisen tärkeydestä.

"Kunnellaan sitä valtavaa elämäkokemusta, viisautta, Suomen historiaa, sukujen ja vanhuksen henkilöhistoriaa, mikä voi monesti olla myös omaa historiaamme. Merkittävin oppi itselle on ollut se, miten erittäin vaikeiden ja kärsimystä aiheuttaneiden elämänvaiheiden jälkeenkin, on mahdollista nähdä asioista valoisat puolet ja kokea elämästä kiittollisuutta eli ihminen ei ole tahtonut katkeroitua olosuhteista huolimatta. Koskettavaa ja rohkaisevaa on monen ikäihmisen luottamus Jumalaan."

Ikääntyvien kerhot

Enonkoski

Seurakuntakerho vanhustentalojen kerhohuoneella joka toinen tiistai (parill. viikot)

Kerimäki

Virkistyskerho srk-kodilla joka tiistai klo 11

Punkaharju

Senioripysäkki Ystäväntuvalla
kuukauden 1. maanantaina klo 10–11.15.
Ikäihmisten virkistyskerho Kuusitie 20
kerhohuone klo 13–14.30:
26.8., 23.9., 21.10., 18.11. ja 16.12.

Rantasalmi

Eläkeläisten iltapäivä Kirkkorinteellä
ke klo 13.14.9, 12.10, 16.11, 16.12.
Sanajalka Kirkkorinteellä ti klo 13 joka viikko

Savonlinna

Kiviapajan vanhenevien kerho Kivitaskun kerhohuoneella, kuukauden 1. to klo 13–15.
1.9., 6.10., 3.11. ja 1.12.
Laaksokodin kerho to klo 13.15
29.9., 13.10, 27.10, 10.11 ja 24.11, 2.12 ja 22.12.
Elvi ja Marjut Koponen

Oravin rukoushuone

Vanhenevien kerho klo 13
21.9., 19.10., 16.11. ja 7.12.

Yhteisöruokailut

Yhteisöruokailut ovat kaikille avoimia ja maksuttomia. Ruuasta voi halutessaan maksaa vapaaehtoisen maksun. Paikalla on myös seurakunnan työntekijöitä.

Kerimäki

Yhteisöruokailu arkitiistaisin
srk-kodilla klo 11–12, vap.eht. maksu.

Punkaharju

Leipä-Hengen ravintola 22.9. alk. arkitorstaisin
srk-talolla, ovet auki klo 10.30–13,
lounas klo 11–11.40, arkimessu klo 11.45

Rantasalmi

Ma 26.9. klo 11–12 Kaikille avoin
yhteisöruokailu, srk-talo.

Savonlinna

Leipä-Hengen ravintola 12.9. alkaen maanantaisin
srk-keskuksessa, ovet auki klo 10, maksuton
lounas klo 11–12, arkimessu klo 12.

Savonranta

Arkisoppa srk-kodilla ti 13.9., 27.9.,
11.10., 8.11, 22.11 klo 11.30–13

Vanhusten viikon messu Savonlinnan Tuomiokirkossa 25.9. klo 10

Vanhusten viikon messussa mukana seurakunnan diakoniatyöntekijöitä. Tule juttelemaan ja kysymään, millaista toimintaa ja esimerkiksi vapaaehtoistyön mahdollisuuksia seurakunnasta löytyy. Messun jälkeen tarjolla nokipannukahvit kirkonmäellä. Klo 12 kirkossa alkaa kirkkomusiikin päivän Urku auki -tempaus. Kts. s. 7.

Vanhusten viikkoa vietetään 2.-9.10. Päijuhla Savonlinnassa 2.10. Juhlan järjestää Savonlinnan kaupunki.

Yhteisöllisyys alkaa ystävällisyydestä

Seurakunnat ovat pitkään olleet se oman kylän tai kaupungin ihmisiä yhteen liittävä yhteisö, mutta mitä kuuluu seurakuntien yhteisöllisyydelle tässä ajassa? Yhteisövalmentaja pastori Timo Pöyhönen Hengen uudistus kirkossamme ry:stä haastaa Suomen seurakuntia uudistamaan ja uudistumaan. Oman haasteen saa myös ihan jokainen meistä: Yhteisöllisyys alkaa pienistä teoista.

Pastori **Timo Pöyhönen** on rakentanut erilaisia seurakuntayhteisöjä yli 20 vuoden ajan ja jakaa nyt osaamistaan ja kokemuksiaan seurakunnille puhujana ja yhteisövalmentajana. Mitä mieltä yhteisörakentamisen pioneeri on yhteisöllisyyden tilanteesta tämän päivän evankelis-luterilaisessa kirkossa?

”On päivän selvää, että korona-aika on koetellut seurakuntia. Kokoavan toiminnan osallistujamäärät ovat parin vuoden epävarmuuden ja ajoittaisten sulkutilojen takia pudonneet huomattavasti. Oma näppituntumani on, että keskimäärin jopa kolmasosa osallistujista on kadonnut. Tämä on maailmanlaajuinen ilmiö: Kuulin New Yorkissa toimivan seurakunnan pastorilta, että kaupungin seurakuntien osallistujamäärät ovat korona-aikana tippuneet keskimäärin jopa 50 %.”

Pöyhösen mukaan osallistujamäärät eivät kuitenkaan suoraan edes mittaa yhteisöllisyyden kokemusta. ”Aito yhteisöllisyys ei tarkoita vain seurakunnan toimintaa, johon osallistutaan tai ollaan osallistumatta. Yhteisöllisyyttä on se, että ihmiset tuntevat kuuluvansa porukkaan, jossa heillä on jotain annettavaa. Tämä aito yhteisöllisyys on itse asiassa mielestäni kasvussa seurakunnissa. Alueellisia eroja kuitenkin löytyy. Koko maata tarkasteltaessa huomaa, että pienemmillä paikkakunnilla seurakunta on edelleen keskeisessä roolissa ihmisten elämässä. Mitä suurempiin kaupunkeihin mennään, sitä useammin kirkko on yksi toimija muiden joukossa. Seurakunta voi kuitenkin edelleen olla oman alueensa ihmisille merkityksellinen yhteisö, mutta se vaatii tietoista työtä ja yhteisöllisyyden vaalimista.”

Vapaaehtoisten luovuus ja lahjat laajasti käyttöön

Kuinka seurakunnan yhteisöllisyyttä sitten voi vaalia ja rakentaa? Timo Pöyhönen mukaan vapaaehtoistyö ja vapaaehtoisten luovuuden, ideoiden ja lahjojen löytäminen ovat tässä työssä avainasemassa.

”Kokonaiskirkollisesti katsottuna vapaaehtoisuudessa olisi valtava potentiaali. Vuonna 2021 tehdyn tutkimuksen*

mukaan puolet vastaajista teki vapaaehtoistyötä ja vastaajista 38 % haluaisi osallistua vapaaehtoistoimintaan, jos vaan pyydetäisiin – nuorten (15–24-vuotiaat) parissa vastaava prosentti oli jopa 61 %. Kuitenkin vain noin 2 % suomalaisista on jollain tavalla mukana seurakuntien vapaaehtoistoiminnassa (tilasto ajalta ennen korona-aikaa). Vapaaehtoistyötä kohtaan olisi siis kiinnostusta ja valmiutta, mutta se ei kanavoitu kirkkoon.”

”Uusi Testamentti puhuu siitä, että seurakunta on Kristuksen ruumis, joka muodostuu erilaisista jäsenistä. Aivan kuten ruumiin jokaista jäsentä tarvitaan, niin samoin tarvitaan seurakunnan jokaista jäsentä. Kun seurakuntalainen oivaltaa, että tämä on minun juttuni ja minulla on oikeus ja valmius antaa panokseni tähän toimintaan, ollaan ihan tilanteessa. Tämä ei tarkoita, että kaikkien pitäisi olla jatkuvasti hirveän aktiivisia ja raataa aamusta iltaan vapaaehtoistyössä. Se tarkoittaa sitä, että seurakuntalaiselle annetaan lupa ja tila osallistua ja olla aktiivinen – tai sitten välillä vain istua hiljentymään kirkon penkkiin.”

Muutos lähtee meistä kaikista

Pöyhönen rohkaisee jokaista rakentamaan seurakunnan yhteisöllisyyttä juuri siellä omalla paikallaan, kirkon penkissä tai vaikkapa yhteisöruokailun pöydässä.

”Yhteisön rakentuminen lähtee ihmisten välisistä suhteista. Jokainen voi aloittaa siitä, että hymyilee vieressä istuvalle ja osoittaa välittämistä. Välittämisestä alkaa syntyä yhteishenki ja joukkue. Sitten voi ottaa pienen palvelutehtävän: keittää vaikka yhden kahvit tai lähteä lipaskerääjäksi. Seurakunnassa on tärkeää pitää kuitenkin mahdollisena myös sitä, että joitakin meistä Jumala kutsuu suurempaan rooliin, kuten ottamaan vastuuta jostain toimintamuodosta tai pienryhmästä. Seurakuntalaisillakin on näky ja ideoita siitä, miten Jumalan valtakuntaa voisi edistää. Seurakunnassa voi olla tilalla kaikenkokoiselle vapaaehtoisuudelle.”

* *Taloustutkimus. Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa (Kansalaisareena, Kirkkohallitus ja Opintokeskus Sivis)*

Kuka?

Pastori **Timo Pöyhönen** on perustanut kolme jumalanpalvelusyhteisöä, jotka kaikki ovat kasvaneet muutaman hengen pienryhmistä useiden satojen ihmisten elinvoimaisiksi verkostoiksi ja tavoittaneet erityisesti nuoria aikuisia. Pöyhösellä on kahdenkymmenen vuoden kenttäkokemus, ja lisäksi hän on opiskellut seurakunnan rakentamista City to city -keskuksessa New Yorkissa ja eri konferensseissa. *Hengen uudistus kirkossamme ry* on kirkon sisällä vaikuttava verkosto, joka tarjoaa seurakunnille valmennusta ja ohjausta mm. vapaaehtoisuuden ja yhteisöllisyyden rakentamisessa.

Pöyhönen puhuu la 3.9. Tuomiokirkkoseurakunnan vapaaehtoisten virkistyspäivässä.

Pastori Timo Pöyhönen haluaa antaa pallon seurakuntalaisille.

Savonlinnan seurakunnassa toimii yli 500 vapaaehtoista

Seurakuntamme vapaaehtoiset 2021:

Musiikkityö, ehtoollisavustaja ja kolehdinkerääjät **257**
Kansainvälinen työ ja lähetystyö **120**
Diakonia **106**
Kasvatuksen työala **62** (mukana isoset)
= kaikki yhteensä 545

Sama henkilö voi olla tilastoituna usean työalan vapaaehtoiseksi.

Vapaaehtoisista valtaosa on kuorolaisia. Seurakunnan kuorot osallistuvat jumalanpalvelusten musiikin toteuttamiseen ja esiintyvät erilaisissa tilaisuuksissa. Toinen suuri ryhmä on lähetystyön vapaaehtoiset. Muun muassa lähetystyön myymälä Lähetyssoppi pyörii vapaaehtoisvoimin ja jokainen Sopen myymä lämpöinen pipo, sukka- tai lapaspari on vapaaehtoisen neuloma.

Vapaaehtoiset ovat aktiivisesti mukana myös diakonian auttavina käsinä sekä jumalanpalvelusten toteuttamisessa mm. ehtoollisavustajina, kolehdinkerääjinä ja kahvitusten järjestäjinä. Vapaaehtoisia toimii myös raamattu-, rukous- ja lähetyspiirien vetäjinä sekä ryhmien avustajina mm. kasvatuksen työalalla ja diakoniatyössä. Oman vapaaehtoisten ryhmänsä muodostavat Kirkon Keskusteluavun Palvelevan puhelimen vapaaehtoiset päivystäjät.

Rippikoulun korvaamaton voimavara isoset on kasvatuksen työalan tärkeä vapaaehtoisryhmä.

Savonlinnan seurakunnan strategia 2021–25 nostaa vapaaehtoisuuden yhdeksi seurakuntamme toiminnan tärkeimmistä painopistealueista. Vapaaehtoistyötä pyritään kehittämään ja uudistamaan vapaaehtoisten toiveita ja ideoita kuunnellen.

Onko sinulla idea, millaista vapaaehtoistyötä haluaisit tehdä seurakunnassa tai haluaisitko ilmoittautua vapaaehtoiseksi, jolloin saat ilmoituksen seurakunnassa vapaana olevista vapaaehtoistehtävistä?

Lähetä sähköpostiviesti: savonlinnan.tiedotus@evl.fi tai jätä yhteydenottopyyntö ma-pe 9-13 p. 015 576 800

Tero Tyni aloitti Enonkoskella

Enonkosken uusi aluekappalainen Tero Tyni aloitti työt elokuun alussa. Aluksi ohjelmassa on ollut kappeliseurakunnan ihmisiin, toimintaan ja paikkoihin tutustumista.

Ennen Enonkoskelle siirtymistä Tero toimi parinkymmenen vuoden ajan pappina Savonlinnassa.

"Seurakuntamme papit liikkuvat aika paljon alueiden välillä ja minäkin olen toimittanut täällä lukuisia jumalanpalveluksia sekä kirkollisia toimituksia. Vaikka kappeliseurakunta on monella tapaa tuttu, aluekappalaisen roolissa riittää uuden oppimista. Aluksi on tärkeää tutustua seurakuntalaisiin ja seurakunnan vapaaehtoiisiin sekä muihin kunnassa toimiviin yhteisöihin. Enonkoskella seurakunta on tehnyt tiivistä yhteistyötä sekä kunnan että eri järjestöjen kanssa ja tämän hienon perinteen toivon jatkuvan myös tästä eteenpäin."

Kappeliseurakunnan syyskausi käynnistyy tutuissa merkeissä. Syksyn tapahtumista Tero odottaa varsinkin Koskivenetsialaisia 24.9. "Olen kotoisin länsirannikolta ja siellä venetsialaiset olivat syyskesän ja syksyn suurin tapahtuma. Mukava nähdä, millainen tapahtuma on täällä kosken äärellä."

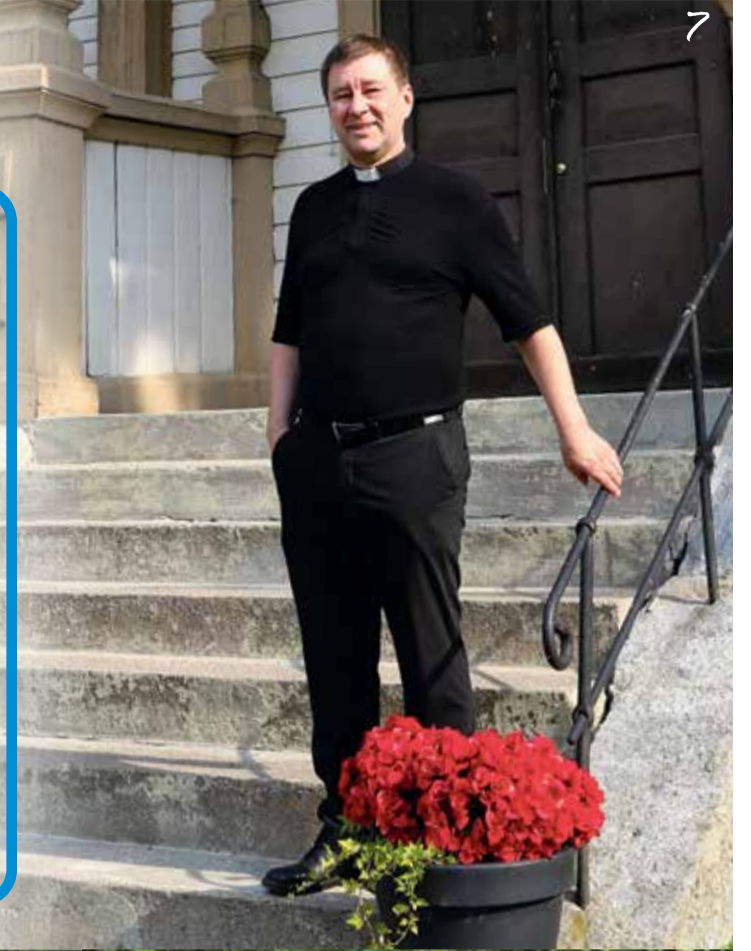
Kappeliseurakunnassa tapahtuu

Jumalanpalvelus kirkossa su klo 10
Poikkeuksena su 18.9. jolloin klo 16

Su 11.9. klo 15 Tuiki Taivaallista -konsertti, kirkossa
Kaisa ja Timo Tuikkanen. Vapaa pääsy

La 24.9. Koskivenetsialaiset
klo 17-22 Kirkko avoinna
Tero Tyni on paikalla
klo 20 Konsertti kirkossa
Kimmo Makkonen laulu,
Jarmo Eerikäinen pianosäestys
ja Mariorvokki Marangi viulu

Kaisu Al-Dulaimi aloittaa diakoniatyöntekijänä 1.9.

Tero ja seurakuntamestari Jarkko Ronkanen kävivät katsomassa muistolehtoa Kyynelniemessä.

Tero on parinkymmenen vuoden aikana toimittanut lukuisia jumalanpalveluksia Enonkoskella.

Kirkon vieressä sijaitseva penkki kutsuu hengähtämään hetkeksi.

Terveisiä Sulkavalta!

Sulkavan seurakunta liitetään Savonlinnan seurakuntaan vuoden 2023 alusta. Juttusarjassa "Terveisiä Sulkavalta!" tutustutaan tulevan kappeliseurakunnan toimintaan ja ihmisiin.

Kuutit kasteveneessä

Sulkavan soutupitäjässä on perinteisen kastepuun sijaan käytössä kastevene, jonka kyytiin kastetun nimeä kantavat kuutit pääsevät. Kuutit annetaan omistajilleen kerran vuodessa järjestettävässä vauvakirkossa.

"Sulkavan seurakunnassa on käytössä kastevene, jossa kuutit soutavat. Suunnittelimme aluksi kastepuun hankkimista, mutta pelkäsimme, että se näyttäisi tyhjältä, koska Sulkavalla kastetaan vuosittain noin kahdeksan lasta. Kasteveeneen halusimme, koska kirkkovenesoudut ovat niin suuri osa sulkavalaisuutta. Sulkavalaisilla on myös ainutlaatuinen mahdollisuus seurata norppien elämää Saimaalla.

Kastevene on sulkavalaisen venepuuseppä Marko Torvisen rakentama kirkkovenen pienoismalli. Kuutit on suunnitellut ja valmistanut sulkavalainen tekstiilisuunnittelija Riikka Kaartilanmäki. Halusimme kuuteista sellaisia, että niistä olisi pitkäaikaista iloa omistajilleen. Niissä on kiinnityslenkki ripustamista varten. Ne ovat sopivan kokoisia pienen taaperon käsiin ja kestävät vesipesun. Valkoinen väri muistuttaa Jeesuksen kasteessa antamasta pyhyden ja puhtauden lahjasta.

Kun seurakuntaan on kastettu uusi jäsen, seuraavassa jumalanpalveluksessa hänen puolestaan rukoillaan, ja samalla hänelle nimikoidaan oma kuutti pujottamalla kuutin kaulaan mitali. Mitalissa on kastetun nimi ja enkelin kuva. Kuutit annetaan omistajilleen seuraavan vuoden vauvakirkossa. Tosin korona-aikana kuutit on lähetetty postissa."

Hanne-Maaria Rentola, kirkkoherra

Kasteveeneen on rakentanut puuseppä Marko Torvinen. Kuutit on suunnitellut ja valmistanut Riikka Kaartilanmäki

Sulkavan seurakunta liittyy Savonlinnan seurakuntaan 1.1.2023

Syksyn aikana seurakunnat valmistautuvat yhteisten seurakuntavaalien toteuttamiseen. Viranhaltijat valmistelevat myös jo mm. seurakuntien taloushallinnon, henkilöstöhallinnon, hautainhoidon ja tiedotuksen yhdistämistä. Liitoksen ohjausryhmä seuraa liitoksen etenemistä ja kokoontuu syksyn aikana useita kertoja.

Urku auki!

Haluaisitko käydä kokeilemassa, miltä tuntuu soittaa urkuja? Millaisia ääniä soittimesta lähtee?

Valtakunnallista Kirkkomusiikin päivää vietetään sunnuntaina 25.9. Päivän ajatuksena on tuoda kirkkomusiikki soimaan paitsi kirkoissa, myös muualla ihmisten elämässä, "turuilla ja toreilla". Savonlinnan seurakunnassa järjestetään Kirkkomusiikin päivänä Urku auki! -tempaus, jossa kanttorit opastavat urkujen saloihin kolmessa eri kirkossa.

Urku auki! sunnuntaina 25.9.

Savonlinnan Tuomiokirkossa klo 12-13
Mukana kanttori Minna Malinen
Kerimäen talvikirkossa klo 11-12
Mukana kanttori Maria Padatsu
Savonrannan kirkossa klo 11-12
Mukana kanttori Katariina Kokkonen

Lisää tietoa tapahtumista ja toiminnasta seurakunnan somekanavissa.

Facebook.com/savonlinnansrk
Facebook.com/enonkosken-kappeliseurakunta
Facebook.com/kerimaenkappeli
Facebook.com/punkaharjun-kappeliseurakunta
Facebook.com/rantasalmenkappeliseurakunta
Facebook.com/savonrannankirkkopiiri
Facebook.com/savonlinnan-seurakunnan-lapsi-ja-perhetyö
Facebook.com/savonlinnansrkvarkkarit

Perhekerhot ja muskarit

Perhekerhot

Enonkoskella pe klo 9-11 srk-talo, Kirkkotie 2.
Kellarpellossa ti klo 9.15-11.15 srk-koti, Aapelintie 7.
Kerimäellä ti klo 9.30-11.30 srk-kodin alakerta, Urheilukuja 2.
Miekkoniemellä ti klo 9.15-11.15 srk-koti, Ilokallionkatu 4.
Nousulan kylätalolla ke 21.9. ja 23.11. klo 9-11 Koivumäentie 3.
Pihlajaniemellä to klo 9.15-11.15 srk-koti, Nuottamiehentie 2.
Punkaharjulla to klo 9.30-11.30 srk-talo, Oikotie 10.
Rantasalmella ti klo 17.00-18.30 Iltaperhekerho ja ke klo 9.30-11.30 Perhekerho. Srk-talo, Kirkkotie 3.
Savonlinnan srk-keskuksella ma klo 9.15-11.15 Muskariperhekerho, ke klo 13-15 Vauvakerho ja to klo 17.30-19 Iltaperhekerho, Kirkkokatu 17, sisäänkäynti sisäpihalla, D-ovi.

Kirkkomuskarit perhekerhoissa

Perhekerhojen muskarihetki on n. 30 min mittainen.

Srk-keskuksen perhekerhossa muskarihetki joka kerta!

29.8.-12.12.2022 maanantaisin klo 9.15-11.15 Srk-keskus, Kirkkokatu 17 (ovi D), Sln. (Kerho ei kokoonnu 10.10., 24.10., 7.11. ja 5.12.)

Kiertävä kirkkomuskarit perhekerhoissa

Kellarpellossa ti 6.9./20.9./4.10./18.10./8.11./22.11.

Miekkoniemellä ti 30.8./13.9./27.9./11.10./1.11./15.11./29.11.

Nousulan kylätalolla ke 21.9. ja 23.11

Pihlajaniemellä to 15.9./13.10./10.11.

Vauvakerhossa srk-keskuksella ke 31.8./14.9./28.9./12.10./2.11./16.11./30.11.

Perheiden kirkkomuskarit

5-6-vuotiaat voivat osallistua itsenäisesti, 0-4-vuotiaat huoltajan kanssa.

Punkaharjun srk-talolla ke 5.10. / 19.10. / 2.11. / 16.11. / 30.11. klo 18-18.45

Lue lisää perhekerhoista: savonlinnaseurakunta.fi/perhekerhot
Lue lisää muskarista: savonlinnaseurakunta.fi/kirkkomuskarit

Lähetystyön syksy

Lähetyssoppi avoinna 13.9. alkaen ti klo 12-18 ja ke-pe klo 10-16

Sääminginkatu 4, 57100 Savonlinna

Pe 7.10. klo 10-16 leivonnaisia myytävänä

La 8.10. klo 11-13 Sadonkorjuumyyjäiset ja -lounas

Seurakuntakeskuksessa, Kirkkokatu 17

Lähetyspiirit käynnistyvät viikoilla 37 ja 38

Tarkemmat tiedot kirkollisissa ilmoituksissa.

Tiina Rankila aloittaa johtavana lähetyspiireinä syyskuun alussa.

Tiinan tavoittaa numerosta p. 044 776 8031

Tule mukaan kuoroon!

Kuorojen syyskausi on käynnistymässä. Kaikissa kuoroissa on tilaa myös uusille laulajille. Kysy lisää kanttoreilta!

Enonkosken kirkkokuoro mika.siekinen@evl.fi

Kerimäen kirkkokuoro Maria Padatsu p. 050 540 6113

Loiske-kuoro lapsille Maria Padatsu p. 050 540 6113

Rantasalmen Aikamiehet Anne Moilanen p. 0440 479 026

Gospelkuoro Minna Malinen p. 044 776 8040

Savonlinna-Säämingin kirkkokuoro Katariina Kokkonen p. 044 776 8061

Savonlinna-Säämingin kirkkokuoron seniorit Minna Malinen p. 044 776 8040

Laulukoulu Katariina Kokkonen p. 044 776 8061

Kirkon keskusteluapu on avoinna joka päivä

Kaipaatko henkistä tai hengellistä tukea. Palveleva puhelin 0400 221 180 on avoinna joka päivä klo 18-24

Operaattori veloittaa puhelusta liittymäsopimuksen mukaan pvm/mpm

Savonlinnan Tuomiokirkkoseurakunta

Kirkkoherra Sammeli Juntunen p. 044 7768 016

Jumalanpalvelus Tuomiokirkossa su klo 10.

Kuunneltavissa nettiradiosta savonlinnaseurakunta.fi

Arkimessu to klo 10.30 Pääskylahden kirkossa (22.9. alkaen, vain parillisilla viikoilla)

Leipä-Hengen ravintola 12.9. alkaen maanantaisin srk-keskuksessa, ovet auki klo 10, maksuton lounas klo 11-12, arkimessu klo 12.

Ad Sextam -rukoushetki ke klo 12 Tuomiokirkossa (14.9. alkaen)

Su 11.9. klo 10 Messu, Tuomiokirkko. Rauhanyhdistyksen kirkkopyhä.

Su 11.9. klo 13 Messu, Pääskylahden kirkko.

Ma 12.9. klo 11-13 Talousneuvola, srk-keskus.

Mukana sosiaalityön, Kelan, Velka- ja talousneuvolan, ulosottoviranomaisen työntekijät.

Ma 12. - to 15.9. klo 10-13 Sairaalapastori paikalla kohtaamista varten, Keskussairaalan Kansalaistorin OLKA-pisteellä. Sosterin maskisuositus.

Ke 14.9. klo 12 Kiitos Sulle Jumalani -sävelää syksyyn, keskussairaalan Kansalaistorilla. Musiikkihetki srk:n kanttoreiden johdolla. Sosterin maskisuositus.

Su 18.9. klo 10 Kansallispukukirkko, Tuomiokirkko.

Su 18.9. klo 16 Uuden elämän ilta, Pääskylahden kirkko. Kahvit. Myös 16.10.

La 24.9. klo 14-18 Se löytyi! -tapahtuma Kts. s. 2

Su 25.9. klo 12-13 Urku auki! Tuomiokirkossa. Kts. s.7

Su 25.9. klo 13 Messu, Oravin rukoushuone.

Ma 26.9. klo 18.30 Savonlinnan Rauhanyhdistyksen seurat, Säämingin srk-talo.

6.10.-3.11. to klo 18 luentosarja Universumi vailla merkitystä? Kulttuurikellari (Olavinkatu 34). Kts. s. 3

Su 2.10. klo 10 Mikkelinpäivän perhemessu, Tuomiokirkko.

Su 2.10. klo 19 Sanatonta Runoutta -konsertti Tuomiokirkko. Savonlinnan Orkesteri, joht. Kari Kroppu, József Balog, piano. Liput ennakkoon 20€/10€, ovelta 25€/15€.

Su 2.10. klo 16 Enkelien päivän jumalanpalvelus Hirvaslahden kappelissa

La 8.10. klo 11-13 Sadonkorjuumyyjäiset, srk-keskus.

Lähetystyön hyväksi. Lammaskaalikeittoa, kaalilaatikkoa ja vispipuuroa, kahvia ja pullaa. Arpajaiset.

La 8.10. klo 17 Kerimäen Mieslaulajien juhlakonsertti Tuomiokirkossa, solistina Petri Lindroos, liput 25€

Su 9.10. klo 15-17 Kansanlähetyksen päiväseurat Säämingin srk-talo.

Pe 14.10. klo 18 Pariskuntien ilta rakkaudelle Säämingin srk-talo. Kahvit 17.30 alkaen. Kaisa ja Timo Tuikka-

nen ja perheneuvojat Kati Lounela ja Pasi Minkkinen.

Vapaa pääsy. Lastenhoito srk-keskuksen päiväkerhotilassa,

ilm. lastenhoitoon viim. ke 12.10. p. 044 776 8021

(ark. klo 9-15) tai sarita.peuralanmaki@evl.fi

Ma 14.10. klo 18.30 Savonlinnan Rauhanyhdistyksen seurat, Kellarpellon srk-koti.

Su 16.10. klo 10 Messu, Tuomiokirkko. Kehitysvammaisten kirkkopyhä, liturgina Rauni Tarvonen Vaalijalasta. Juhla srk-keskuksen juhlasalissa. Keittoruoka ja kahvit. Juhlaan ilm. 6.10. menn. ti ja to klo 9-11, p. 044 555 2579 tai Tiina Strengell p. 044 7768011.

Su 16.10. klo 15-17 Yhteisen leivän jaamme -messu, Säämingin srk-talo.

Su 16.10. klo 16 Sininen pallo -konsertti Tuomiokirkossa Iloinen Lapsikuoro ja Laululeikkikuoro, Nuorisokuoro Juventus ja Naiskuoro Bel Canto, Ilkka Vesioja, piano joht. Leena Astikainen Lapsikuoro Loiske, joht. Maria Padatsu. Vapaa pääsy, ohjelma 10€.

Su 23.10. klo 14 Kirkkokuoron kahvikonsertti, srk-keskuksen juhlasali. Savonlinna-Säämingin kirkkokuoro ja Seniorit.

Su 30.10. klo 14 Sanan ja rukouksen iltapäivä, Pääskylahden kirkko. Kahvit.

Enonkosken kappeliseurakunta Aluekappalainen Tero Tyni p. 044 776 8044

Jumalanpalvelus su klo 10 kirkossa, ellei toisin mainita.

Su 11.9. klo 15 Tuiki Taivaallista -konsertti, kirkossa. Kaisa ja Timo Tuikkanen. Vapaa pääsy.

Su 18.9. klo 16 Sanajumalanpalvelus, kirkossa

La 24.9. Koskivenetsialaiset Kirkko auki klo 17-22. Konsertti kirkossa klo 20. Kts. s. 7.

Kerimäen kappeliseurakunta Aluekappalainen rov. Toivo Loikkanen p. 050 540 6111

Jumalanpalvelus su klo 10 talvikirkossa, ellei toisin mainita.

Yhteisöruokailu arkitiistaisin 6.9. alk. srk-kodilla klo 11-12, vap.eht. maksu.

Su 4.9. klo 13 Sadonkorjuumessu, Huosion metsäkirkko. Ei messua talvikirkossa. Kirkkokahvit.

Ma 5.9. klo 14 Hautausmaakierros "Metsänmiehiä ja kalamiehiä", hautausmaalla. Opastus Matti Lähesmaa, hartaus rov. Toivo Loikkanen.

Su 18.9. klo 10 Messu, talvikirkossa. Vapaaehtoisten kirkkopyhä. Tarjoilu ja tilaisuus srk-kodilla.

Su 25.9. klo 11-12 Urku auki! talvikirkossa. Kts. s. 7

Su 2.10. klo 16 Perhemessu talvikirkossa, striimataan.

Su 9.10. klo 10 Messu, Kansanlähetyksen kirkkopyhä ja lähetyspyhä, tilaisuus ja tarjoilu messun jälkeen srk-kodilla

Punkaharjun kappeliseurakunta

Aluekappalainen Sari Vauhkonen p. 050 310 0190

Jumalanpalvelus su klo 10 kirkossa, ellei toisin mainita.

Leipä-Hengen ravintola 22.9. alk. to srk-talolla, ovet auki klo 10.30-13, lounas klo 11-11.40, arkimessu klo 11.45.

Su 4.9. klo 10 Toimintakauden aloitusmessu, kirkossa. Kirkkomakkarat.

Ke 7.9. klo 16 OmaisOivan saunailta, kesäkodin sauna. Avoin omaishoitajille ja omaishoidosta kiinnostuneille.

Irma Honkanen ja Taina Turtio.

To 8.9.-24.11. klo 18 Kipinäpiiri, srk-talo. Raamattu-piiri etsijöille. Papin alustus ja pienryhmäkeskusteluja.

Su 11.9. klo 18 Messu Pappilansaaren kappeli. Ei messua kirkossa.

Su 25.9. klo 16 Messu, srk-talo. Oronmyllyn kirkkopyhä. Kahvit. Ei messua kirkossa.

Su 2.10. klo 9.30 Brunssimessu, srk-talo. Tervetuloa lapsiperheet ja ikäihmiset. Ei messua kirkossa.

Su 16.10. klo 16 Messu, kirkossa.

Rantasalmen kappeliseurakunta Seurakuntapastori Emiliana Skoog p. 044 776 8037

Jumalanpalvelus su klo 10 kirkossa, ellei toisin mainita.

Pe 2.9. klo 11 Diakonian PopUp, Kohtaamispaikka Kompassin piha (Oravantie 5 A 1). Makkaraa ja kahvia.

Su 18.9. klo 13 Messu, kirkossa. Leivän messu, seurakuntalaiset leipovat leipää, jota tarjotaan ehtoollisella ja messun jälk. kirkkokahveilla.

Pe 23.9. klo 13 Kehitysvammaisten ja omaisten iltapäivä, Harjunteellä. Myös 28.10.

Ma 26.9. klo 11-12 Yhteisöruokailu, srk-talo.

To 29.9. klo 9.30 Lasten ja perheiden Mikkelinpäivän hartaushetki, kirkossa.

Su 2.10. klo 9 Rukoushetki, kirkossa. Laudes ja alttari-kiltalaisten jäseneksi ottaminen.

Su 2.10. klo 10 Messu, kirkossa. Herättäjäyhdistyksen kirkkopyhä. Saarna Urpo Karjalainen. Kahvit ja seurat

Su 9.10. klo 16 Messu, kirkossa.

Savonrannan kirkkopiiri Johtava srk-pastori Henrik Koponen p. 044 776 8052

Jumalanpalvelus su klo 13 kirkossa ellei toisin mainita.

Arkisoppa ti 13.9., 27.9., 11.10. klo 11.30-13, srk-koti.

Su 11.9. klo 13 Syyskauden avajaismessu, kirkossa. Piirineuvosto tarjoaa kirkkokahvit, luottamushenkilöitä tavattavissa.

Su 25.9. klo 11-12 Urku auki! Kts. s. 7

Su 2.10. klo 13 Sanajumalanpalvelus, kirkossa. Leivän siunaaminen. Messun jälk. eläkeliitto tarj. kirkkokahvit.

La 8.10. klo 18 Musiikkipitoinen iltahartaus, siunauskappeli, su 9.10. Ei jumalanpalvelusta